

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 95/2021-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Hlaváčovou, Farská 12, Nitra, proti postupu Okresného súdu Nitra v konaní sp. zn. 16C/112/2018 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Nitra v konaní sp. zn. 16C/112/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Nitra **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **567,28 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 95/2021 zo 4. februára 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 6. mája 2020, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Okrem iného sťažovateľ navrhuje prikázať konať bez zbytočných prietahov, priznať primerané finančné zadostučinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ podal žalobu o vypratanie nehnuteľnosti voči žalovanej [REDACTED]. Napadnutému konaniu predchádza konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sp. zn. 16C/48/2018, v ktorom sťažovateľ vystupuje pre zmenu ako žalovaný. Spisový materiál v napadnutej veci bol

23. januára 2018 pripojený k veci sp. zn. 16C/48/2018, v ktorej okresný súd rozhodol rozsudkom a proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie.

3. Výzvou z 13. februára 2020 okresný súd požiadal právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrila k prerušeniu konania do skončenia veci vedenej pod sp. zn. 16C/48/2019. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že až do 23. augusta 2019 nemal žiadnu informáciu, akým spôsobom konajúci súd postupuje vo veci. Sťažovateľ sa opakovane dopytoval na stav veci. Ani na jeden dopyt nebolo sťažovateľovi zo strany konajúceho okresného súdu odpovedané. Informáciu o stave konania žiadal sťažovateľ naposledy podaním z 10. decembra 2019. Ani na túto žiadosť nebolo sťažovateľovi odpovedané.

4. Sťažovateľ súdu vytýka, že nevykonal žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci takmer štyri mesiace (od 4. septembra 2018 do 14. decembra 2018), ako aj ďalšie štyri a pol mesačné obdobie nečinnosti (14. decembra 2018 do 23. apríla 2019). Sťažovateľ po sčítaní týchto období nečinnosti dôvodil 8,5 mesačnú nečinnosť súdu. Sťažovateľ podotkol, že okresnému súdu trvalo takmer 18 mesiacov, pokiaľ zistil, že má dva spory, ktoré spolu súvisia.

II.

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že pod sp. zn. 16C/48/2018 prebieha konanie o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti, ktorú sťažovateľ žiada vypratať. Uznesením z 18. apríla 2018 sa sťažovateľ stal stranou sporu ako žalovaný v 2. rade. Sťažovateľ má uznesením Krajského súdu v Nitre z 31. júla 2018 zakázané s nehnuteľnosťami nakladať. Okresný súd v uvedenej veci rozhodol rozsudkom z 10. januára 2020. Vo veci bolo podané odvolanie a v súčasnosti sa spis nachádza na krajskom súde. Žalobkyňa podala podnet pre spáchanie trestného činu podvodu týkajúci sa prevodu vlastníckych práv k dotknutým nehnuteľnostiam. Okresný súd Nitra rozsudkom sp. zn. 6T/40/2020 schválil dohodu o vine a treste s obvineným (žalovaný v 1. rade). Súd dĺžku konania ospravedlňoval zmenou zákonného sudcu, procesným problémom pri doručovaní písomností žalovanej a nepriaznivou pandemickou situáciou. Súd poznamenáva, že v prípade uznania dôvodov priesťahov navrhuje nepriznať primerané finančné zadostučinenie z dôvodu, že konanie o určenie vlastníckeho práva sa nachádza na odvolacom súde. Ďalej uviedol, že tvrdenia sťažovateľa týkajúce sa obdobia nečinnosti nemajú oporu v spise. Z dôvodu, že konanie je právoplatne prerušené, nemožno vo veci konať.

6. Sťažovateľ vo svojom ďalšom podaní uviedol, že argumenty okresného súdu týkajúce sa pridruženého sporu neospravedlňujú takmer dvojročnú nečinnosť. Sťažovateľ je toho názoru, že okresný súd bol v konaní nečinný a procesne zlyhal pri doručovaní listín žalovanej. Uviedol tiež, že priesťahy v konaní boli uznané bývalou predsedníčkou okresného súdu. Ďalej uviedol, že „s vysokou pravdepodobnosťou došlo k manipulácii so spisom a kamuflovaníu vykonaných úkonov“ a tým nesprávnej žurnalizácii spisu. K nepriaznivej pandemickej situácii poznamenal, že tá nemala vplyv na konanie, pretože pojednávanie nebolo nariadené ani po takmer roku a pol.

III.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Vec sťažovateľa o vypratanie nehnuteľnosti nie je z právneho hľadiska zložitá, no prehliadať nemožno skôr začaté konanie o určenie vlastníckeho práva. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Ústavný súd na ťarchu sťažovateľa pripísal jeho postup po rozhodnutí okresného súdu o prerušení konania 6. apríla 2020, proti ktorému podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd potvrdzujúcim rozhodnutím 30. septembra 2020.

9. Z chronológie úkonov okresného súdu ústavný súd musí konštatovať jeho takmer dvojročnú nečinnosť. Od podania žaloby 20. júla 2018 dosiaľ právoplatne nerozhodol, pričom je v súčasnosti konanie právoplatne prerušené (6. apríla 2020). Z vyjadrenia sťažovateľa vyplynulo, že okresný súd bol nečinný od 4. septembra 2018 do 14. decembra 2018 (štyri mesiace) a od 14. decembra 2018 do 23. apríla 2019 (takmer päť mesiacov). Okresný súd dĺžku konania ospravedlňoval zmenou sudkyne (od 3. septembra 2020), problematickým doručovaním písomností žalovanej a nepriaznivou pandemickou situáciou. Ústavný súd konštatuje, že v skúmanom období okresný súd nevykonával dostatočné opatrenia na odstránenie nečinnosti, pričom konanie už od podania žaloby bolo u toho istého zákonného sudcu a konanie bolo možné prerušiť.

10. Okolnosti, ktorými okresný súd ospravedlňuje stav veci, opodstatňujú záver, že uplatnené práva sťažovateľa týkajúce sa včasnej súdnej ochrany porušené boli. Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezabávajú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (III. ÚS 421/2020). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ocitol.

IV.

11. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľa, kvalifikoval nečinnosť okresného súdu ako relevantné prietahy a deklaroval porušenie uplatnených práv. Z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že v súčasnej dobe je pridružený spis (konanie o určenie vlastníckeho práva) na odvolacom súde a konanie, ktorého sa ústavná sťažnosť týka, je prerušené. Preto ústavný súd neuložil príkaz okresnému súdu konať.

12. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadosťučinenia (3 000 eur). Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že deklarácia porušenia základných práv, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok a nečinnosť pri zohľadnení

prerušená konania nie je takej intenzity, že by bolo dôvodné navyšovať satisfakciu aj v jej relatívnej podobe.

13. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur a jedného úkonu vykonaného v roku 2021 (replika) 181,17 eur a režijný paušál 10,87 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 567,28 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2021

Robert Šorl
predseda senátu